

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.382/2019/5.

A tanács tagjai:

Böszörményiné dr. Kovács Katalin a tanács elnöke

Dr. Molnár Tibor Tamás előadó bíró

Dr. Kovács Zsuzsanna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Bodolai László ügyvéd

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Dr. Élő Gábor Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Élő Gábor ügyvéd))

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.678/2018/6/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 65.P.24.775/2017/7.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg az államnak külön felhívásra 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes 2017. október 31-én „Emberi méltóság” címmel írást tett közzé a ... weboldalon. Ebben bírálatot fogalmazott meg egyes sajtóorgánumokkal szemben azért, mert - miközben az őket ért

kritikát nem tűrik - kormánypárti közszereplők esetén teret adnak az emberi méltóságot sértő megnyilvánulásoknak arra hivatkozással, hogy azok „nem dehumanizálnak.” Ebből azt a következtetést vonta le, hogy „át lehet vonulni a városon egy transzparenszel, amire ez van írva: ...geci, ...nyeli.”

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes keresete annak megállapítására irányult, hogy az alperes megsértette a becsület és emberi méltóság védelméhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy az idézett cikkben őt „gecinek”, egy 2017. november 26-án közzétett másik írásában pedig „utolsó, szemét, becsstelen gazembernek”, „mocskos gazembernek” nevezte. Jogkövetkezményként azt kérte, hogy az alperes magánlevélben kérjen tőle elnézést, e levelet legalább 60 napig tegye közzé a blogján oly módon, hogy azt a felperes is nyilvánosságra hozhassa, törölje az írásokból a sérelmes kifejezéseket, továbbá fizessen meg neki az októberi cikk miatt 550.000 Ft, a novemberi írás miatt pedig 200.000 Ft sérelemdíjat.
- [3] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az októberi cikkben kifogásolt jelzővel nem a felperest kívánta megsérteni, hanem azt bírálta, hogy ez a kifejezés a politikai közbeszéd részévé vált. Az a körülmény, hogy e minősítést épp a felperesre használta, nem tartozik a közlés lényegéhez, ezzel csupán arra kívánt utalni, hogy e jelző a felperes pártjának társelnöke szerint nem dehumanizáló. Úgy érvelt, hogy a felperes közszereplő, aki fokozottan köteles a vele szemben megfogalmazott kritika tűrésére. Kifejtette, hogy a sérelemdíj nem automatikus következménye a jogsértésnek, az ugyanis reparatív funkcióval bír, prevenció és büntetés céljára nem alkalmazható. Mivel pedig a felperes nem jelölte meg, hogy a közlés kapcsán milyen hátrányok érték, a jogsértés megállapítása esetén sem tarthat igényt sérelemdíjra.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát és becsületét azzal, hogy a 2017. október 31-i blogbejegyzésében „gecinek” nevezte. Kötelezte az alperest, hogy a felperesnek címzett magánlevélben kérjen elnézést azzal, hogy azt önálló bejegyzéséként a blogján 30 napig tegye elérhetővé, a blogbejegyzésből törölje a sérelmes tartalmat, és fizessen meg a felperesnek 300.000 Ft sérelemdíjat. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és a felperest 25.000 Ft, az alperest pedig 20.000 Ft eljárási illeték állam részére történő megfizetésére kötelezte, annak megállapítása mellett, hogy egyéb költségeiket a felek maguk viselik.
- [5] Az elsőfokú ítélet keresetnek helyt adó rendelkezései ellen az alperes nyújtott be fellebbezést, amelynek nyomán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - helyesen: annak fellebbezett részét - helybenhagyta. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 000 Ft + áfa perköltséget, az államnak pedig - külön felhívásra - 48 000 Ft fellebbezési illetéket.
- [6] A jogerős ítélet indokolása szerint nem vitatható, hogy az októberi cikkben sérelmezett jelző gyakran felbukkan a közbeszédben. Az sem lehet vitás, hogy e minősítés köznap életben bármely szöveggörnyezetben sértő. A bíróság ugyanakkor „hatalmi szóval” nem befolyásolhatja a közbeszéd alakulását, csak az adott perben sérelmezett közlések jogsértő jellegét vizsgálhatja.
- [7] A Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalásában foglalt szempontok alapján megállapította, hogy az októberi cikk témája nem a felperes személye és tevékenysége, hanem az ellenzéki sajtó kritikája volt az emberi méltóságot sértő jelzők használata miatt. Ennek ellenére - konklúzióként - nem a kritizált magatartás elutasítása, hanem a teljes szabadosságra történő felhatalmazás olvasható ki belőle. Mivel pedig a cikk nem ad magyarázatot arra, hogy miért éppen a felperest hozta összefüggésbe a „geci” jelzővel, az alperes eljárása önkényes és öncélú volt, amely sérti a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:45. § (2) bekezdését. Az

Alkotmánybíróság 36/1994. (VI.24.) AB határozatára hivatkozva kifejtette, hogy a szólásszabadság fokozott védelme abban az esetben indokolt, amennyiben a szólas a közéletben szerepet vállaló személyek tevékenységével kapcsolatos. A 7/2014. (III.7.) és a 13/2014. (IV.18.) AB határozatok alapján azonban nem élveznek különleges védeltséget az olyan közlések, amelyek célja a pusztá megalázás, az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlése. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy mivel az októberi cikk nem a felperes személyével és tevékenységével foglalkozott, a felperesnek nem volt fokozott tűrés kötelezettsége. Noha ellenzéki politikusnak számít, nem része az alperes által bírált sajtó szegmensnek, továbbá nem állította azt az alperes sem, hogy a felperes a közéleti megszólalásaiban alkalmazta volna a sérelmezett kifejezést, a cikkben hivatkozott „... kávézáson” sem vett részt. Ezért a jelző jelentős nyilvánosság előtt történő használata a felperes megalázását, emberi mivoltának sárba tiprását eredményezte. A jogsértést nem érintette az a körülmény, hogy nem mindenki kért jogvédelmet, akire a közbeszéd során a „geci” jelzőt használták. A műfaji sajátosságokra tekintettel megengedőbb, könnyedebb stílus sem hatalmazta fel az alperest az általánosan elfogadott társadalmi normákat sértő jelző alkalmazására.

- [8] A jogsértés jogkövetkezményeként a másodfokú bíróság álláspontja szerint indokolt volt az alperest az elsőfokú ítéletben foglalt sérelemdíj megfizetésére kötelezni. Bár a sérelemdíjnak van szankciós jellege is, annak alkalmazását nemcsak ez tette szükségessé. Értékelni kellett azt is, hogy az alperes blogja közvéleményformáló, amely nehezen felmérhető, de mindenképpen nagyszámú olvasóhoz jut el. A sérelmes közlés az átlagolvasóban megütközést kelt, a cikk mondanivalója és jellege miatt pedig a felperes alappal tarthat attól, hogy őt esetleg előzmény és indok nélkül is illethetik emberi méltóságát, becsületét sértő jelzőkkel, amely ellen nem lehet védekezni. Az elsőfokú ítéletben foglalt sérelemdíjat az ítéletábra alkalmasnak ítélte ezen - külön bizonyítás nélkül is megállapítható - nem vagyoni sérelmek reparációjára.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset teljes elutasítását, másodlagosan pedig a sérelemdíj megfizetésére irányuló kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, IX. cikk (1) és (2) bekezdését, az Emberi Jogok Európai Egyezménye 10. cikk 1. pontját, a 30/1992. (VI.26.) és 36/1994. (VI.24.) AB határozatokat, valamint a Ptk. 2:52. § (3) bekezdését. Egyetértett azzal, hogy a sérelmezett jelző köznap i értelemben valóban sértő, de rámutatott, hogy azt nem a hétköznapi kommunikációban, hanem a politikai közbeszédben használta, amelynek ez a szó a részét képezi. Nem kívánta minősíteni a felperest, csupán egy mások által megfogalmazott „példamondatba” helyezte be a nevét, ahová bárkit be lehetett volna helyettesíteni. Ezért a közlés lényegét tekintve a névnek nincs jelentősége, így az nem minősíthető öncélú sértegetésként. A jogerős ítélet azon érvelése is téves, amely szerint a felperesnek azért nincs fokozott tűrés kötelezettsége, mert a cikk nem róla szólt, e kötelezettség ugyanis a közszereplői minőségből fakadt, így a perrel érintett esetben is fennállt. A cikk nem a felperesről, hanem az ellenzéki tüntetéseken használt transzparensokról mondott véleményt, így az rá nézve volt sértő. A sérelemdíj alkalmazása ugyancsak jogszabálysértő volt, a BH2016.241. szám alatt közzétett eseti döntés szerint ugyanis a jogsértés megállapítása nem jelenti azt, hogy a jogsértőt automatikusan kötelezni kell sérelemdíj megfizetésére. Annak célja nem a jogsértő megbüntetése, hanem a reparáció, a felperes pedig nem jelölte meg, hogy milyen hátrányok kompenzációját kéri. Sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a sérelemdíj összege körében nem tett eleget az indokolási kötelezettségének.
- [10] A felperes nem terjesztett elő felülvizsgálati ellenkérelmet.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [11] Az alperes felülvizsgálati kérelme az alábbiak szerint megalapozatlan.
- [12] A Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 272. § (2) bekezdése alapján arról döntött, hogy a jogerős ítélet sérti-e a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályokat.
- [13] Az alperes - a felülvizsgálati kérelem tartalma szerint - azt sérelmezte, hogy a jogerős ítélet mind a jogsértés megállapítása, mint pedig a sérelemdíj alkalmazása körében tévesen mérlegelte a rendelkezésre álló bizonyítékokat. A felülvizsgálati eljárásban azonban nincs helye a bizonyítékok ismételt egybevetésének és értékelésének. Ez alól szigorú kivételt csak az jelent, ha a korábbi értékelés kirívóan okszerűtlen, kifejezetten iratellenes, vagy nyilvánvalóan ellentétes a logika alapvető szabályaival (BH1999.44), ilyen hibát azonban a Kúria nem észlelt.
- [14] A másodfokú bíróság helyesen hivatkozott a 36/1994. (VI.24.), 7/2014. (III.7.) és 13/2014. (IV.18.) AB határozatokra. Ezek alapján nem kétséges, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdései a szabad véleménynyilvánításhoz való jogot a vélemény érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védik. Az olyan értékítéletek pedig, amelyek közügyekre vonatkoznak, fokozott alkotmányos védelmet élveznek még akkor is, ha esetleg túlzóak és felfokozottak. A közügyek vitatása ugyanis a demokratikus társadalom létezésének és fejlődésének nélkülözhetetlen eleme, amely feltételezi a különböző politikai nézetek, vélemény szabad kinyilvánítását, a közhatalom működésének bírálatát. Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése és a Ptk. 2:44. §-a alapján azonban a vélemény-nyilvánítás lehetőségei közügyekben sem korlátlanok, az emberi méltóság védelme ugyanis - az adott eset valamennyi körülményének gondos mérlegelése esetén - a vélemény-nyilvánítás szabadságának indokolt külső korlátja lehet. Erre tekintettel az öncélú gyalázkodás, a szemben álló fél megalázására törekvés nem élvez alkotmányos védelmet (Kúria Pfv.IV.20.387/2018/6.).
- [15] Annak eldöntése során, hogy az alperes átlépte-e a megengedett véleménynyilvánítás határait, a sérelmezett közlést a maga egészében, annak valóságos tartalma szerint kellett megvizsgálni, az értékelés során pedig nem a politikai közbeszéd általános szintjére, hanem a társadalmilag kialakult közfelfogásra kellett tekintettel lenni (PK 12. számú állásfoglalás II. pontja). Ezen szempontok alapulvételével a jogerős ítélet okszerűen jutott arra a következtetésre, hogy az alperes a sérelmezett jelzővel megsértette a felperes emberi méltóságát és becsületét. Egyrészt ugyanis a „geci” minősítés a társadalmi közfelfogás szerint - vitán felül - súlyosan sértő és megalázó. Másrészt pedig az adott esetben semmi sem indokolta, hogy az alperes miért épp a felperest minősítette így, hiszen az írásában nem a felperes közéleti tevékenységét, hanem egyes sajtóorgánumok magatartását bírálta, amely semmilyen módon nem kapcsolódott a felperes személyéhez és közszereplői minőségéhez. Emiatt e jelző az adott esetben nem volt értelmezhető a felperes közéleti tevékenységének felfokozott, de még megengedett kritikájaként, hanem egy indokolatlanul bántó, öncélú sértésnek minősült, amely a felperes Ptk. 2:42. § (2) bekezdésében és 2:45. § (1) bekezdésében írt személyiségi jogainak sérelmével járt.
- [16] A jogerős ítélet helytállóan alkalmazta a jogsértés jogkövetkezményeit is. Ahogy arra a Kúria a Pfv.20.387/2018/6. számú ítéletében már rámutatott: a nem vagyoni kártérítés intézményéhez képest a sérelemdíjnak valóban többes rendeltetése, funkciója van, amely azt jelenti, hogy a kompenzáció mellett büntető kártérítésként is funkcionál, továbbá preventív szerepet is betölt. Annak eldöntése során, hogy van-e helye sérelemdíj alkalmazásának, és ha igen, milyen összegben, a Ptk. 2:52. § (3) bekezdése szerint nemcsak a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt - reparációt igénylő - hatását kell figyelembe venni, hanem az eset egyéb körülményeit is, különösen a jogsértés súlyát, ismétlődő jellegét, és a felróhatóság mértékét. Ezeket a körülményeket a jogerős ítélet okszerűen, logikai hiba nélkül értékelte, amelynek tükrében az általa megítélt 300.000 Ft sérelemdíj mellőzésére és leszállítására nem volt lehetőség.

- [17] Bár az alperes hivatkozott arra, hogy a másodfokú bíróság a sérelemdíj összegszerűsége körében nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, nem jelölte meg, hogy álláspontja szerint e körben mely jogszabályi rendelkezés sérült, ezért e hiányos hivatkozás érdemi elbírálására a Pp. 272. § (2) bekezdése, valamint az 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. és 4. pontjai alapján nem volt lehetőség.
- [18] A kifejtett okok miatt a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [19] Alaptörvény IX. cikk (1), (2) és (4) bekezdései, Ptk. 2:42. § (2) bekezdése, 2:43. § d) pontja, 2:44. §-a, 2:45. § (1) bekezdése, 2020. évi LVIII. törvény 143. § (1) bekezdése, Pp. 78. § (1) bekezdése, 164. § (1) bekezdése, 206. § (1) bekezdése, 272. § (2) bekezdése, 275. § (3) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) bekezdése, 4/A. §-a, 1/2016. (II.15.) PK vélemény 3. és 4. pontjai

Záró rész

- [20] A Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmét a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készütségről szóló 2020. évi LVIII. törvény 143. §-ának (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [21] A Pp.270.§ (1) bekezdésén keresztül érvényesülő Pp.78.§ (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperes köteles az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50.§ (1) bekezdése szerint számított felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére. A felülvizsgálati eljárás során a felperesnek nem keletkezett igazolt költsége.

Budapest, 2020. július 1.

Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró,
Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

S.K.

bíróági ügyintéző